

Людмила РИБАЛЬЧЕНКО,
доцент кафедри економічної
та інформаційної безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат економічних наук, доцент
Каріна СЕРЕМЧУК,
курсант групи КП-231
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан, запроваджений в Україні у зв'язку з повномасштабною збройною агресією російської федерації, суттєво ускладнив та посилив виклики та загрози національній безпеці. Забезпечення національної безпеки в умовах воєнного стану є важливим викликом, з яким сьогодні стикається Україна. На жаль, наразі не існує всеосяжного дослідження цієї проблеми, оскільки вчені зосереджуються на окремих аспектах, таких як захист прав людини, аналіз правового поля, вивчення пропаганди як інструменту гібридної війни, та дослідження загроз суверенітету держави.

Для ефективного вирішення цієї проблеми, потрібно визначити всі виклики, з якими стикається Україна в процесі забезпечення національної безпеки. Це включає розробку ефективних механізмів боротьби з корупцією, формування дієвих засобів обороноздатності, здійснення належної інформаційної політики, побудова міцної фінансової системи та інше.

На сьогоднішній день, питання національної безпеки виходять на передній план для більшості країн світу. Це спричинено змінами в глобальному безпековому середовищі, яке зараз включає велику кількість різноманітних загроз та викликів. Враховуючи це, а також участь України в євроінтеграційних та міжнародних процесах, забезпечення належного рівня національної безпеки має стати ключовим завданням [3, с. 178-179].

Система національної безпеки охоплює різні області: військову, економічну, інформаційну, екологічну, продовольчу, соціальну, політичну, духовно-моральну тощо. Кожна з цих сфер має свої власні механізми, форми та методи для забезпечення безпеки.

Так, однією з проблем, пов'язаних з забезпеченням національної безпеки, включають перегляд концепції освітньої системи, оновлення методів формування освітніх стандартів та створення цифрового простору в системі освіти.

Наприклад в США державна політика в галузі освіти, що впливає на

національну безпеку, визначає, що останніми роками для забезпечення національної безпеки в США пріоритетними областями знань та навчання стали природничі, математичні, технічні, комп'ютерні науки (STEM) та сучасні іноземні мови. Основні напрямки застосування знань у сфері STEM-освіти включають штучний інтелект, кібербезпеку, квантову інформатику, передові технології та виробництво.

Законодавча влада держави розробила та прийняла ряд законодавчих актів, що враховують реальні загрози незалежності, суверенітету та демократії України. Однак, недостатня ефективність державних органів ускладнює формування та реалізацію ефективної політики. Паралельно, публічне управління системою забезпечення національної безпеки, серед інших ключових аспектів, зосереджує увагу на зростанні дефіциту фінансових ресурсів, що ускладнює виділення коштів для виробництва та закупівлі сучасного озброєння та військової техніки в необхідних обсягах [4].

Наступною проблемою є розробка ефективних засобів оборони країни, перерозподіл фінансування з урахуванням розвитку оборонно-промислового комплексу, створення науково-дослідних лабораторій, які спрямовані на розробку нових методів захисту населення та військовослужбовців, а також розробка та тестування інноваційної зброї [2].

Іншою важливою проблемою національної безпеки є інформаційна безпека, яка включає захист суспільства від фейкових новин та спотвореної інформації. Такі інформаційні загрози можуть викликати паніку серед населення, негативне ставлення до рішень державних органів, а також втрату довіри до них. У воєнний час це може призвести до катастрофічних наслідків.

Однією з основних проблем, що негативно впливають на стан інформаційної безпеки, є збільшення можливостей інформаційно-технічного впливу на інформаційну інфраструктуру для воєнних цілей. Паралельно, активізується робота організацій, які проводять розвідку щодо діяльності наукових установ та підприємств держави, включаючи оборонно-промисловий комплекс [1].

На сучасному етапі розвитку світу, ментальна безпека стає ключовим фактором для виживання суспільства та держави в контексті забезпечення національної безпеки. Воєнні дії, інформаційні виклики та глобалізаційні процеси створюють значну загрозу для ментальності, викликаючи специфічні побічні ефекти. Важливо пам'ятати, що інформатизація та глобалізація – це об'єктивні процеси, які неможливо зупинити або повернути назад.

Окрім негативних чинників, глобалізація та інформатизація мають і позитивні аспекти, тому вплив глобалізаційних процесів необхідно враховувати з метою компенсації ментальних витрат в механізмі забезпечення національної безпеки. Однак, головною загрозою для ментальної безпеки не є глобалізація, а найсерйозніший деструктивний вплив на ментальність викликають інформаційні викривлення та фейки.

Однією з ключових проблем в системі забезпечення національної

безпеки є фінансування. Фінансова безпека як важлива частина національної безпеки є фундаментом для економічного розвитку країни, підтримки її суверенітету та цілісності, а також забезпечення достатнього рівня життя для громадян. У воєнний час, питання фінансової безпеки набуває особливої важливості, оскільки оборона країни, армія та органи оборони та захисту залежать від наявності достатніх та стабільних фінансових ресурсів, як внутрішніх, так і залучених з міжнародної допомоги.

Отже, забезпечення національної безпеки в умовах воєнного стану потребує комплексного та системного підходу, який має враховувати як проблемні питання, так і особливості цього складного періоду. Важливою є консолідація зусиль усіх гілок влади, силових структур, громадянського суспільства та міжнародних партнерів для протидії викликам та загрозам, що постали перед Україною.

1. Богданович В. Ю., Ворочич Б. О., Марко С. І. Інформаційна безпека як основа воєнної безпеки держави та суспільства. URL: <http://znp-cvds.nuou.org.ua/article/download/168924/168736/372345>.
2. Васильчишин О., Титор В., Кекіш І. Національна безпека держави: особливості забезпечення у режимі воєнного стану. Економічний аналіз. 2022. Т. 32. № 4. С. 289–297.
3. Вонсович О. Стан національної безпеки України в сучасній геополітичній ситуації. Політичний менеджмент. 2012. № 1–2. С.177-185.
4. Herman A. America's STEM Crisis Threatens Our National Security. American Affairs. 2019. III (1). Available from: <https://americanaffairsjournal.org/2019/02/americasstem-crisis-threatens-our-national-security>.

Діана РУКІНА,
здобувачка вищої освіти
ННІ права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Анатолій ШИЯН,
старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ЩОДО ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Практичні проблеми проведення обшуку в умовах воєнного стану на території України обумовили пошук нових шляхів їх розв'язання, що сприяло удосконаленню національного кримінального процесуального законодавства.